

Přišel jsem do katakomb se dvěma přáteli – říkejme jim Lina a Jay. Jay je jeskyňář a chce své průzkumné aktivity rozšířit na městské systémy. Je silný, hýří vtípem a nic ho nerozhází. Lina je vůdkyní naší skupinky a už tu byla mnohokrát. O katakomby se nadšeně zajímá, zejména o zachování a dokumentaci jejich rychle se měnících rysů prostřednictvím fotografie a záznamů. Nosí červenou rtěnku, jasně barevné barety a kudrnaté hnědé vlasy si vzadu svazuje, aby se v tunelech nedostaly, kam nemají. Neviditelné město je místo, kam může jít, když chce být sama sebou, nebo někým jiným než sebou. Pod zemí se rozhoduje klidně a střízlivě; štědře a laskavě sdílí své znalosti i tento prostor. Bez Lininy důvěry bych se do téhle „sítě“, jak ji Lina nazývá, nemohl dostat. Mám štěstí, že jsem tu s ní.

„Kataflikové tuhle zavřeli,“ říká Lina a ukazuje na zalitý otvor na úrovni kolejí. „A tak katafilové zapálili oheň, tím změkčili skálu a pak krumpáčem vykopali tuhle novou. V tuhle chvíli je to asi nejbezpečnější vstup, ale až půjdeme nahoru, naplánujeme si nějaký východ kanálem.“

S úsměvem pokyne zpátky k tunelu. „Podívejte se na světlo, protože sluníčko chvíli neuvidíme! Myslím, že bychom měli jít.“

Lina se spustí po nohou do nepravidelného otvoru, zvedne ruce nad hlavu a zmizí. Jay udělá totéž. Pomyslím na Benjaminův zvyk označit průchod do spodního města, zanechat „znamení světu, který člověk opouští“, ještě jednou se ohlédnu ke vzdálenému oblouku světla, a pak se spustím do labyrintu.

Velká část regionu Île-de-France stojí na lutéckém vápenci, který se nahromadil povětšinou během eocénu, kdy byla oblast asi pět milionů let zemí klidných zálivů a mořských lagun. Bujel tu i hromadně zmíral mořský život, a jeho pozůstatky se usadily na dně v nánosů, který se nakonec vlivem komprese přeměnil v kámen. Lutécký vápenec je vynikající stavební materiál: má teple šedý až karamelově žlutý odstín, je trvanlivý a dá se čistě lámat.

Všechna města jsou v krajině přidaným prvkem a vyžadují odebrání materiálu odjinud. Velká část Paříže vyrostla ze svého vlastního podzemí:

lidé blok po bloku vysekali kámen z podloží a vytáhli jej nahoru, kde jej opracovali a umístili. Podzemní těžba kamene ve větším měřítku začala ke konci dvanáctého století a pařížský vápenec byl stále víc žádán nejen v okolí, ale po celé Francii. Z lutéckého vápence byly postaveny části katedrály Notre-Dame i Louvru; přepravoval se na prámech po Seině a stal se významnou položkou regionálního exportu.

Pozůstatkem po více než 600 letech těžby kamene je, že pod jižní částí horního města existuje jeho negativ: síť více než 300 kilometrů galerií, místností a komor uspořádaných do tří hlavních oblastí, které se rozprostírají pod devíti *arrondissementy*. Tato síť představuje *vides de carrières* – „prázdné lomy“, katakomby.

Techniky těžby kamene se postupem času změnily jen překvapivě málo. Do vápencových vrstev se kopaly šachty do hloubky necelých dvaceti metrů, a odtud se po vrstvách kutaly vodorovné tunely. Tam, kde lidé vylámali velké síně, nechali kamenné sloupce na podporu stropu. Standardní tunel měl metr osmdesát na výšku a devadesát centimetrů na šířku: vešel se do něj dělník s trakařem naloženým kamenem. Prošly tudy dynastie lamačů kamene, jejichž příslušníci předávali své řemeslo z otce na syna a v průběhu staletí bludiště rozšiřovali. Oběti na životech byly relativně vzácné, jelikož hornina neměla tendenci k propadání – ale každodenní vystavení minerálnímu prachu a drsná dřina s těžkými břemeny měly za následek zničené plíce a těla.

Po staletí byla těžba kamene špatně regulovaná a vesměs nezmapovaná. Pak, v polovině osmnáctého století, extenzivní těžba v podzemí začala mít následky pro horní město: sesedání způsobovalo propadliny nazývané *fontis*, o kterých se tradovalo, že jsou ďábelského původu. Prázdné prostory kamenolomů začaly migrovat na povrch; podzemní město začalo požírat své dvojče. Roku 1771 jedna *fonti* během několika vteřin pohltila celé chodníky, domy, koně, vozy a lidi. Propadlina se rozevřela přímo na Rue d'Enfer – Pekelné ulici. Následovalo několik menších propadů půdy a městem se šířila panika z neznámého rozsahu neviditelného nebezpečí.

Ludvík XVI. krátce po svém nástupu na trůn zareagoval tím, že vytvořil inspekční jednotku pro „Lomy pod Paříží a okolními poli“, kterou vedl